

KOMMENTÁR

Mit változtathat meg a Szulejmáni ellen intézett támadás? (EN)

2020 hadijogi szempontból talán legjelentősebb kérdéseit nagyban az USA és Irán között éleződő szembenállás januári történései adhatják. Kászem Szulejmáni tábornok célzott megölése a jus ad bellum és a jus in bello területén is heves vitákat generál, meglehetősen konszenzusos következtetésekkel. E két terület a hadviselés szüntelenül átalakulni látszó természete miatt folyamatosan vizsgálat tárgyát képezi, így különösen fontos kiemelni: Irán reakciója pont az aszimmetrikus és a hibrid hadviselés tendenciájával ment szembe, reguláris megoldásokat választva.

Szulejmáni státuszának jogszerű célpontként való vizsgálata önmagában is számos kérdést vethetne fel, azonban a támadás jus ad bellum szerinti értékelése, az ennek okán felmerülő aggályok már lépésekkel korábban állítják meg a gondolatmenetet. Az USA-nak az ENSZ Alapokmány 51. cikke szerinti önvédelem jogára tett hivatkozása annak legfontosabb kellékeivel kapcsolatban vet fel kérdéseket. A szokásjogi kereteket a különböző jogértelmezések már több évtizede tágítják, azonban a januári célzott kiiktatást akár a preemptív önvédelem határain, akár az események kumulálásának doktrínáján belül a témában jogvéleményt formálók szűk rétege helyezi el.

Irán az Irakban található amerikai támaszpontok elleni rakétatámadásait szintén az 51. cikk szerinti jogosultságaként azonosította, amelyeket követően az egyébként a Biztonsági Tanács határozatáig és a nemzetközi jogi kritériumok meglétéig minden államot megillető önvédelmi reakciót további események elmaradása esetén befejezettek tekintette. A nemzetközi jogászok többségi álláspontja szerint egy állam külföldön tartózkodó nagykövetei vagy állampolgárai elleni támadás nem értelmezhető az önvédelmet kiváltó fegyveres támadásnak, ahogy egy emberi élet kioldása sem éri el a mennyiségi feltétel küszöbértékét. A rakétatámadások intenzitása pedig az önvédelmi joggal szemben támasztott arányossági feltételek kapcsán vetnek fel kérdéseket. E hírlevél megjelenésekor az események eszkalációjáról szerencsére nem beszélhetünk, az események jelentősége ellenben nem halványulhat el. Az önvédelmi jog kritériumainak túlgúlya javarészt a jogintézmény és az Alapokmány merevségét áthidaló szándékból fakad, amely alapvetően az aszimmetrikus és a hibrid hadviselés jelentette váratlan kihívások következménye. A szokásjog lerontása ugyanakkor láthatóan nem csak a szokatlan nehézségek feloldásának lett az eszköze, könnyen begyűrűzhet két állam nemzetközi jogi szempontból konvencionálisabb szembenállásába is, ettől a ponttól némileg a lex specialis jelleget is elveszítve. Az USA és Irán közel került egy reguláris nemzetközi fegyveres konfliktushoz úgy, hogy az önvédelmi jog feltételeit kitégítve igyekezett jogalapot találni az egymás ellen Irak szuverén területén végrehajtott erőalkalmazásnak.

<http://opiniojuris.org/2020/01/13/the-soleimani-case-and-the-last-nail-in-the-lex-specialis-coffin/>

<https://www.lawfareblog.com/soleimani-and-tactical-execution-strategic-self-defense>

AZ ELMÚLT HÓNAP HÍREI

Kínai-indonéz felségvíz konfliktus a dél-kínai tengeren (EN)

Kína gazdasági és politikai hatalmának növekedése magával hozta az egyre erősebb érdekérvényesítési szándékát szomszédaival szemben a dél-kínai tengeren. A Rand Corp. elemzése a 2019. év végi, jelenleg indonéz fennhatóság alatt álló Natuna-szigetek melletti incidens kapcsán tekinti át az aktuális helyzetet.

<https://www.rand.org/blog/2020/01/why-is-china-pressing-indonesia-again-over-its-maritime.html>

A jelenlegi sarki diplomáciai rezsím nem képes megoldani a jövő problémáit (EN)

Azok a nemzetközi intézmények, amelyet korábban a sarki területek hasznosításának szabályozására alkottak, egyre nyilvánvalóbban nem tudják kezelni a klímaváltozás miatt átalakuló térségben minden bizonnyal megjelenő érdekkonfliktusokat.

<https://www.defenseone.com/ideas/2020/01/todays-arctic-diplomacy-cant-handle-tomorrows-problems/162719/?oref=d-river>

Hány százalék bizonyosság szükséges? (EN)

Az ellenfél azonosítása alapvető feladat a hadijog szerint. Az egyre fejlődő és minden bizonnyal lépésenként a gyakorlati alkalmazásban is megjelenő mesterséges intelligenciák a matematika nyelvén fogják ábrázolni egy célpont veszélyességének és így legitimitásának valószínűségét. Mennyi legyen a küszöbérték?

<https://warontherocks.com/2020/01/59-percent-likely-hostile/>

Előzetes intézkedések Myanmar ügyében (EN)

A rohingják kapcsán Gambia által indított eljárásban a Nemzetközi Bíróság előzetes intézkedésekről szóló határozata több fontos újdonságot is hozott, ezekről szól ez az elemzés.

<http://opiniojuris.org/2020/01/29/standing-on-shared-values-the-icjs-myanmar-decision-and-its-implications-for-atrocity-prevention/>

Új, intelligens aknák megjelenése várható (EN)

Az élőerők elleni, szárazföldi telepítésű aknák betiltását célzó ottawai szerződést ugyan 164 ország aláírta, nincs közöttük többek közt Irán, Izrael, az USA, Kína és Oroszország sem. Az amerikai erők egy belső szabály miatt 2014 óta csak a Korea-félszigeten telepíthettek ilyen eszközöket, a fejlesztések miatt azonban várható, hogy a vezeték nélküli technológiával összeköthető, és önmegsemmisítésre és aktiválásra is képes rendszerek más műveleti területeken is előfordulhatnak.

<https://www.defenseone.com/technology/2020/01/us-expected-loosen-restrictions-land-mines-smart-ones-anyway/162773/?oref=d-river>

AJÁNLÓ

Hibrid Fenyegetések Elleni Európai Kiválósági Központ (EN)

Helsinkiben található a központja a Hibrid Fenyegetések Elleni Európai Kiválósági Központjának (The European Centre of Excellence for Countering Hybrid Threats), amely az Európai Unió és a NATO támogatásával 2017-ben kezdte meg működését. A résztvevő államok részére a szervezet olyan szakmai platformot jelent, ahol gyakorlati és tudományos aspektusokból folytathatnak eszmecserét a hibrid fenyegetések elleni fellépés hatékonyabbá tételéhez, valamint az EU és a NATO közötti stratégiai egyeztetéshez.

Aktuális kiadványuk az állami és a nem állami szereplők konfliktusait vizsgálja nemzetközi jogi aspektusból.

https://www.hybridcoe.fi/wp-content/uploads/2020/01/Strategic-Analysis-20_rgb3.pdf

Szerkesztők:

Dr. Vikman László főhadnagy
Dr. Spitzer Jenő hadnagy

Magyar Katonai Jogi és Hadijogi Társaság

Elérhetőségek:

1055 Budapest, Markó u. 27. III. em. 15-17/A.
Levelezési cím: 1525 Bp. Pf. 728.
Telefon: +36 (1) 332-5930/313
Fax: +36 (1) 332-5930/238
E-mail: hadijog[kukac]hadijog.hu

2020. február 10.

A hírlevélben foglalt vélemények, állásfoglalások nem tükrözik sem a Magyar Katonai és Hadijogi Társaság, sem a Honvédelmi Minisztérium, sem a Magyar Honvédség hivatalos álláspontját, teljes mértékben a szerkesztők véleményén alapul. Az idézett honlapok és hivatkozások a nyílt Interneten elérhetők, dominánsan az EU és a NATO szövetséges országok területén működnek, megfogalmazott állításaikkal, tartalmukkal kapcsolatban a szerkesztők szakmai és világnézeti forráskritikát javasolnak. A Memorandum elsődleges célja a figyelemfelhívás, gondolatébresztés és tájékoztatás a katonai jog és hadijog tekintetében is releváns témákban.